

اشتباه رضاشاه را تکرار نکنید!

دلایل هشتگانه برای انتخاب «تومان» به عنوان واحد پول

اشاره

تصمیم دولت برای حذف صفر از روی اسکناس‌ها و ارزشگذاری مجدد پول ملی و احتمالاً تغییر واحد پول ملی، صرفنظر از پیامدهای اقتصادی آن، تصمیم تحریک کننده و حساسیت برانگیزی بود که به سرعت واکنش‌های متعددی را برانگیخت و بانک مرکزی هم به علت حساسیت بالای جامعه نسبت به آن و برای رعایت احتیاط، به فکر نظرخواهی و حرکت آرام در این مسیر افتاد، و این برنامه هم اکنون در حال اجراست. مجله بانک و اقتصاد هم به سهم خود نسبت به جمع‌آوری و انتشار نظریات در این مورد اقدام می‌کند. یکی از این نظریات به نقل از «مجله سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی» به شرح زیر است.

عدد ۱۰,۰۰۰ است که علاوه بر واحد پولی ایران در ۸۰۰ سال گذشته، در فرهنگ و ادب و تاریخ ما نیز همواره به جای عدد ده هزار استفاده شده است. در واحد پولی نیز بخاطر برابری آن با ۱۰,۰۰۰ دینار چنین نامی را نهاده‌اند.

واحد پولی تومان پس از هفت قرن، در سال ۱۳۰۸ توسط رضاشاه منسوخ شد و واحد نامانوس پرتغالی - اسپانیایی "رتال" یا "ریال" به عنوان واحد پول ملی تعریف شد. دینار واحد پول روم و برگرفته از نام امپراتور روم "دیناریوس" بود، اما در این ۸۲ سال، همچنان "تومان" در افواه و اقوال عامه مردم به عنوان واحد اصلی پول کاربرد داشته است. حتی مسوولان حکومتی نیز که اجباراً و اکراها باید از واژه فرنگی "ریال" استفاده کنند، کراراً فراموش کرده و از واحد مردمی تومان استفاده کرده‌اند.

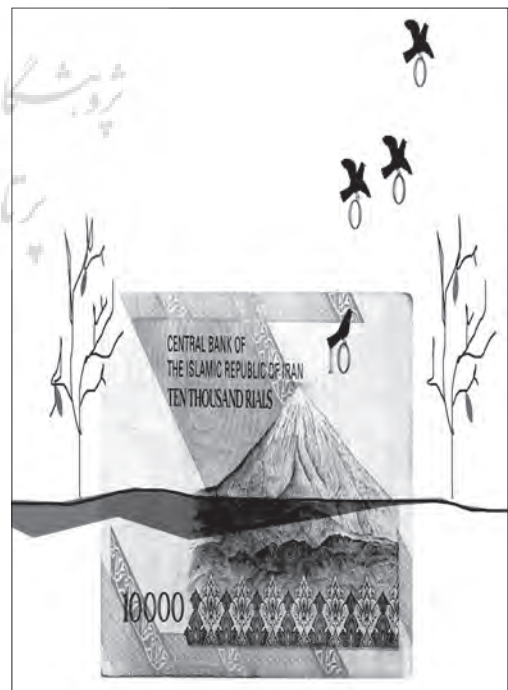
سکه صد دینار "یا همان" صنار" را سلطان محمود غزنوی ضرب کرد و بعدها به "محمودی" معروف شد. همزمان شاهان سامانی ماوراءالنهر سکه‌های نقره معروف به "شاهی" را ضرب کردند که ارزش آن‌ها نصف محمودی بود. بعداً ۱۰۰۰ دینار را "قران" و ۱۰۰۰۰ دینار را "تومان" گفتند. شاه عباس سکه ۲۰۰ دیناری را به نام "عباسی" ضرب کرد، اما همان زمان سکه‌های پرتغالی - اسپانیایی در ایران به نام "رتال" یا "ریال" متداول شدند که برابر ۱۱۷۵ دینار بودند. "رتال" در اسپانیا و پرتغال همان "رویال" در انگلیس است که به معنای سلطنتی و شاهی است. نادرشاه نیز سکه "نادری" به ارزش ۵۰۰ دینار ضرب کرد. در اواخر دوره قاجار، سکه‌های ۱۰۰۰ و ۲۰۰۰ دیناری ضرب شد که به "یک قران" و "دو قران" یا دوهزار (اصطلاحاً دوزار و دوقرون) معروف شدند. رضا شاه ارزش ۱۱۷۵ دیناری را به ۱۰۰۰ کاهش داد و نام واحد پول ملی را "ریال" گذاشت. حال با افزایش تورم و افزایش تعداد صفرها در معاملات روزمره، جا دارد پس از ۸۲ سال، مجدداً چهار صفر دیگر از واحد پول ملی ریال را برداریم و به دلایل هشتگانه زیر، عنوان "تومان" را روی واحد پول ملی برگزینیم:

۱- از نظر بین المللی: برخلاف "ریال" که واژه اروپایی بوده و غیر از ایران در چندین کشور مانند عربستان، عمان، قطر، یمن و برزیل به عنوان واحد ملی پول استفاده می‌شود، هیچ کشوری دارای واحد پولی "تومان" نیست.

۲- از نظر عددی: تومان به معنای ۱۰,۰۰۰ است. برای همین ۱۰,۰۰۰ دینار را تومان می‌گفتند. اکنون نیز با حذف

با گذشت ۸۲ سال از رسمیت "ریال" به عنوان واحد پول ملی، هنوز عموم مردم و حتی مسوولان، از بکارگیری واژه نامانوس و اروپایی "رتال" یا "ریال" امتناع کرده و در مراودات مالی خود از واحد غیررسمی، ولی متداول "تومان" استفاده می‌کنند که همین دوگانگی موجبات اشتباه، سوء تفاهم و سردرگمی مردم می‌شود. آنها هر گاه قیمتی را به ریال می‌شنوند، باید تبدیل به تومان بکنند، وقتی می‌شنوند فلان طرح با اعتبار چند میلیاردی اجرا شده، نمی‌دانند منظور گوینده ریال است یا تومان؟

به گزارش الف، وقتی قیمت کالایی روی آن درج شود، حتماً باید واحد آن نوشته شود، وگرنه سردرگم می‌شویم. گردشگران خارجی از دوگانگی واحد پولی گیج می‌شوند. این دوگانگی، یک تلاش ذهنی بی‌فایده را بر ایرانیان تحمیل می‌کند که گاهی با خطا همراه است. قرن حاضر نشان داد که واحد پولی ۸۰ ساله "ریال" هیچگاه نمی‌تواند جایگزین واحد پولی ۸۰۰ ساله "تومان" شود و نباید مجدداً اشتباه دیگری در این موضوع بکنیم. "تومان" یک واژه ایرانی - ترکی به معنای

با گذشت ۸۲ سال
از رسمیت "ریال"
به عنوان واحد
پول ملی، هنوز
عموم مردم و
حتی مسوولان،
از بکارگیری واژه
نامأنوس و اروپایی
"رئال" یا "ریال"
امتناع کرده و در
مراودات مالی خود
از واحد غیررسمی،
ولی متداول "تومان"
استفاده می کنند.

لشکر ۱۰۰ هزار نفری است، نه واحد پولی.
۶- از نظر سیاسی - نظامی: اصطلاح "تومان" در مسایل
نظامی ایران به یک قشون ۱۰ هزار نفری اطلاق می شد. لذا
فرمانده قشون ۱۰ هزار نفری را هم "امیرتومان" یا "تومان
باشی" می گفتند. رجال نظامی و سیاسی زیادی در سده های
گذشته دارای رتبه نظامی "امیرتومان" یا "تومان باشی" بوده
اند، مانند مظفرالسلطنه امیرتومان.

۷- از نظر روانی: طبیعی است که با تغییر واحد پولی و رایج
شدن اصطلاحی جدید، مردم دچار شوک روحی می شوند. این
شوک ممکن است به خاطر نگرانی از وضعیت مالی و ارزش
پول جدید باشد، ممکن است به خاطر خلط با اعداد و ارقام یا
اصطلاح های سابق (ریال و تومان) باشد یا به هر دلیل دیگر.
انتخاب پول رایج "تومان" مانند ۸۰۰ سال گذشته می تواند
آرامش خوبی به جامعه و مردم بدهد، همانگونه که در ترکیه
بعد از حذف شش صفر، واحد پول ملی را "لیر" یا "لیر جدید"
نامیدند و مردم ترکیه نیز اکنون "لیر" می گویند و مانند گذشته
مبادلات و معاملات خود را انجام می دهند.

۸- از نظر تجربه: اشتباه رضاشاه در کنار گذاشتن عرف و
عادت مردم، نباید تکرار شود. هنوز بعد از هشتاد و اندی سال
روزنامه های کشور، اقوال وزیران و مدیران را اصلاح می کنند
که منظور مسوول تومان بوده است نه ریال! درحالیکه این
خطای ۱۰ برابری، یعنی ۱۰۰۰ درصد خطا! بهتر است به
همین عادت ۸۰۰ ساله مردم تمکین کنیم و تجربه و بن بستی
دیگر را نیازماییم.

<http://ismaelazizi.blogfa.com/post۲۸۷-.aspx>

چهار صفر از پول ملی ریال، می توان ۱۰,۰۰۰ ریال را "تومان"
نامید. اگر قرار بود سه صفر حذف شود، اطلاق تومان به واحد
پول اینچنین زیبا نبود.

۳- از نظر عرفی و عامی: قرن حاضر نشان داد که ایرانیان
واحد پول ۸۰۰ ساله "تومان" را فدای واحد پول فرنگی "ریال"
نمی کنند، حتی کشورهای همسایه نیز واحد پول ما را تومان
می دانند، باید به باورها و عادت های مردم احترام گذاشت. هرگز
مردم ایران مانند فرنگی ها ساعت یک نصف شب را یک بامداد
نمی گویند. در یک بعد از ظهر، ساعت را از هزاران شهروند سوال
کنید. چند نفر می گویند: ساعت ۱۳ است؟! مردم ایران ۸۰۰ سال
است که با واحد پولی "تومان" یا "تومن" عجین شده است و آنرا
فدای واحد ۸۰۰ ساله نکرده و نمی کنند.

۴- از نظر تاریخی: واحد پولی تومان یا عدد تومان در تاریخ
ما سابقه هشت قرن دارد. ما باید تاریخ و فرهنگ خودمان را حفظ
کنیم، برای نمونه ۷۳۰ سال پیش خواجه رشیدالدین فضل الله در
جامع التواریخ در قسمت داستان غازان خان آورده است: "خواجه
شمس الدین صاحب دیوان... گفت... از هر ده تومان که پادشاه
اطلاق فرمود، هشت تومان توفیر می کنم و به دو تومان بر ولایت
برات می کنم." و یا در عالم آرای صفوی (تصحیح یدالله شکری،
بنیاد فرهنگ ایران، صفحه ۲۰۱) آمده است: "... و در کمر هر کدام
بیست تومان زر نقد بود، به دست سپاه قزلباش افتاد."

۵- از نظر ادبی: "تومان" غیر از واحد پولی در معنای
۱۰,۰۰۰ جزیی از شعر و ادبیات ما نیز بوده است. برای نمونه،
امیر خسرو دهلوی که در آستانه هشتصدمین سال تولدش قرار
داریم، در مصرعی می گوید: "به فوجی ده "تومن" زیر و زبر
کرد" که منظور از ۱۰ تومن، ده تا ۱۰,۰۰۰ نفر است که همان